

TEKNOLOGIA

Lagatzea

DIANA FRANCO EGUREN

La linterna de diógenes podkasteen Miguel Benasayag-egeri egindako elkarriketan pentsatzen jarraitzeko ideia anitz aurkitu ditut. Tartean, gizakiok teknologiarekin ditugun harremanen inguruan egiten dituen hausnarketak.

Elkarriketan, alderatzen da gizakion historian teknologia ezberdinek izan duten eragina eraldaketa digitalak izan dezakeenarekin. Aldaketa teknologiko ezberdinek giza-gorputzetan ekarritako mutazioak eta horiek gizarte eredu ezberdinetan islatzeko moduak. Suaren teknologia gureganatzean, adibidez, gure urdailak egin behar zuen lan gehiena kozinatze prozesuan laga zuen giza-gorputzak, eta soberakin energetiko horri esker burmuina gehiago garatu zen; organo baten gaitasuna galdu genuen, baina burmuinaren handitzeak gerora aukerak ekarri zituen gizakion gizarteotan.

Benasayagek dio, gizakiok tresnekin bezekoa dugula harremanak sortzea, tresnak gure gorputzen hedadura bilakatzeko trebezia dugula. Gure gorputzetara eta beharretara egokituriko tresna sortzaile garena. Baina industrializazioarekin gaitasun hori zapaltzen da kapitalismoa elikatzen bideraturiko makinaren sorkuntzarekin, kapitalismora loturiko makina ez delako tresna, kapitalismora loturiko makinak zenbait gaitasun konkistatu zituen eta gorputzaren desjabetze prozesu bati hasiera eman zion. Ordezkapenik ekarri ez zuen prozesu bati, alegia.

Dugun digitalizazio ereduarekin antzeko fenomeno bat ematen dela dio. Baina oraingoan burmuinaren konkista dagoela arriskuan, kapitalismora loturiko makina digitalak gure gorputzak ez ezik gure burmuinak atrofiazteko gaitasuna dutela, eta Benasayagek burmuin gutxituz hitz egiten du, konplexutasuna eta esfortzua saihesten dituzten burmuinak, berehalako erantzun bitarraren bila. Gauza da, eraldaketa digitalari loturiko gaitasun lagatze hroi bizitzeko esparru gehienetan dugula, ez soilik produktiboan. Burmuin kolonizatuak izango baditugu, kapitalismoaren makina digitalera egokituriko prozesuak jarraitzeko gai baino izango ez diren burmuinak baditugu, burmuin gutxituak izango baditugu, zer nolako gizarte ereduak biziko ditugu? ●

NAZIOARTEA

FIONA HANSON/PA/PA PHOTOS

Norenak ote dira munduaren akabuko uharteak?

MIKEL ARAMENDI

Gurutzegramen zaletuek -eta beste inork gutxi- ezagutu ohi dute Txagos uhartediaren izena. Irla haietan handiena, Diego Garcia, aipatzen bada, gehixeago izango ginateke aditzera dugunak: ospea -ez batere gozoa- lortu du bertan dagoen base militar estatubatuarrak, besteak beste, Irailaren 11koen ondoren atxilo islamisten "zulo beltza" izateagatik. Handik urruti gabe (esate bat da, edonondik urruti baitago paraje hura) izango da itsaspean Osama bin Ladenen gorpua.

Berriketa usatuxea zen garai batean batzuen artean zein kontinenteri ote zegokion Diego Garcia irla: Asiari (Maldivak 1.225 kilometrorra dituelako; eta kontinentea bera, Indian, 1.775era), ala Afrikari (Seychelleak 1.775 kilometrorra dituelako; eta kontinentea, Somalian, 2.850era). Erantzun "zuzena", noski, zen Ipar Amerikakoa zela, Baseko estatubatuarrak (3.000 baino gehiago), eta ofizialki irlaren "jabe" lirartekeen britainiarren ordezkari bakan batzuk besterik ez direlako bizi bertan.

Ez zen hala, ordea, duela 70 urte. Orduan, Indiako Ozeanoko Britainiar Lurraldearen manupekoak ziren Txagos irlatan... txagostarrak bizi ziren. Gutxi ziren, pare bat mila, baina bertakoak ziren, aspaldiko belaunaldietatik gainera. Txagosko kreolea hitz egiten zuten, eta bizi-raupeneko nekazaritza eta arrantzatik bizi ziren.

Bada, 1960ko hamarkadan, jende hura guztia, salbuespenik gabe, hartu eta deportatu egin zuen aginte kolonial ingelesak. Milaka kilometrorra erbesteratu ere: Maurizio eta Seychelles irlalara eta afrikar kontinentera. Aziendak, zakurrak eta gainerakoak bertan akabatu zituzten. Irlak "hutsik" geratu behar zuten AEBen eskuetan jartzeko, haiek beren basea eraiki zezaten. Han jarraitzen du 50 urte igaro ondoren.

Deportatuek eta, honezkero, haien ondorengoek, ahalak eta bi egin dituzte ahal izan duten esparru bakarrean: auzitegietan. Britainiarretan lehendabizi, nazioartekoetan gero, Nazio Batuetan azkenik. Alde guztietan eman zaie arrazoia eta aitortu zaie etxera itzultzeko eskubidea. Baina alferrik.

Okupatzaileen azken txilinbuelta da Txagos irlen subiranotasuna 2.000 kilometro baino gehiagora dagoen Maurizioari "itzultzea"..., 1814ko Parisiko Tratatuari (bai, Napoleonen gerraren amaierakoari) men eginez; baina txagostarren eskubidea mauriziarren iritzarren mende utzita. Eta, hara, Txagos uharteak ehun urterako okupatzaileei errentan lagaz. Beraz, txagostarrek erbestean jarraituko dute eta baseak Diego Garcian.

Hor dago koska. Gerra Hotzean zio batzuegatik, "War On Terror"-aren garaian garaiko motiboengatik, eta orain Estrategia Indo Pazifikoa dela eta, munduaren akabuan dagoen base hark asko balio du. ●